

Taalbeleid VBS Toermalijn

Inhoud

A. Wat verstaan we onder “taalbeleid”?	3
B. Motivaties voor een taalbeleidsplan.....	6
1 Een taalbeleid helpt leerlingen de doelen van het schoolcurriculum vlotter te bereiken	6
2 Een taalbeleid draagt bij tot een algemene en culturele vorming van de leerlingen	7
3 Een taalbeleid draagt ertoe bij dat de school in haar interne en externe communicatie een voorbeeldfunctie vervult.....	7
C. Initiatieven in onze school.....	8
VISIE EN DOELGERICHTHEID.....	8
BETROKKENHEID	9
SAMENWERKING.....	9
RESPONSIEF VERMOGEN.....	10
REFLECTIE EN ZELFEVALUATIE.....	10
ZORG VOOR VERNIEUWINGSPROCES	11
PROFESSIONALISERING	11
VERANTWOORDELIJKHEDEN EN LEIDING	12
LEREN VAN LEERLINGEN BEVORDEREN	12
Acties en materialen.....	13

A. Wat verstaan we onder “taalbeleid”?

‘Taalbeleid is een beleid inzake het taalgebruik bij de communicatie en de instructie op school.’

‘Een taalbeleid voeren impliceert een structurele en strategische poging van een heel schoolteam om de onderwijspraktijk aan te passen aan de (taal)leerbehoeften van de leerlingen met het oog op het verbeteren van de onderwijsresultaten van deze leerlingen.’

Structureel wil zeggen dat het voeren van een taalbeleid meer is dan een eenmalig initiatief. Het leidt tot een blijvende verandering in het taalgedrag van de leerkrachten en de leerlingen.

Strategisch betekent dat alle partners uit het schoolteam samen op een planmatige manier aan dit taalbeleid werken en hierin ondersteund worden.

Onderwijsresultaten verbeteren houdt in dat je leerlingen aanzet om taalvaardiger te worden, om zich vlot en correct uit te drukken en tot een betere communicatie te komen.

De visie op taalonderwijs, zoals aangegeven in Krachtlijnen van het leerplan Nederlands (VVKBaO, 1989, 2000):

- * *Het algemeen doel van taalopvoeding of -onderwijs is dat kinderen allerlei nieuwe situaties talig (met gebruik van taal) leren aanpakken en beheersen.*
- * *De taalsituaties houden verband met luisteren en spreken, lezen en schrijven. Ze vragen van de taalgebruiker zowel receptief als productief taalgebruik, ze appelleren zowel aan het mondelinge als aan het schriftelijke taalgebruik.*
- * *In de taalsituaties worden kinderen met taken en probleemsituaties geconfronteerd die ze met hun taalcompetenties dienen aan te pakken. Dat wil zeggen met een geheel van kennis, structuren, vaardigheden, strategieën en attitudes die ze mede via het taalonderwijs verwerven.*
- * *Vooraf bij mondeling taalgebruik bouwt dat taalonderwijs voort op het taalleervermogen van kinderen. De leerkracht forceert die ontwikkeling niet, laat leerlingen niets leren waar ze helemaal niet aan toe zijn, maar ze stimuleert de ontwikkeling.*
- * *Ze richt zich niet eenzijdig op schrijftaalonderwijs maar geeft een volwaardige plaats aan de ontwikkeling van de gesproken taal.*
- * *De doelen van het leerplan Nederlands zijn vooral geconcentreerd op basis van een analyse van leerprocessen van kinderen en ervaren taalgebruikers. De kennisstructuren, strategieën en attitudes die zij in allerlei situaties aanwenden bij hun luister-, spreek-, lees- en schrijfprocessen, zijn het uitgangspunt voor het bepalen van wat geleerd dient te worden.*
- * *Om de taalvaardigheid te verhogen stuurt het taalonderwijs erop aan dat kinderen zich bewust zijn van het gebruik van de taal in die verschillende situaties. Het taalonderwijs is er met andere woorden op gericht om kinderen te leren reflecteren op hun eigen taalgebruik en op het taalgebruik van anderen. De vragen die ze zich daarbij stellen zijn: hoe gebruiken mensen taal? Waarmee moeten we rekening houden als we met anderen communiceren? Hoe zit taal in elkaar? Die laatste vraag slaat op inzicht in de taalsystematiek.*
- * *Het ontdekken van de taalsystematiek is in die zin een aspect van taalbeschouwing, maar dan wel in een bredere betekenis dan die van woord- en zinsleer. Ook het verwerven van competentie om taal te beschouwen is functioneel. Taalkennis om de kennis is geen doel.*

- * *De taal heeft overigens verschillende functies die de leerlingen via het taalonderwijs leren gebruiken. Kinderen dienen taal te leren om voor zichzelf gedachten, ervaringen en gevoelens onder woorden te brengen. Taal ondersteunt zo hun denken (conceptualiserende functie) en ze biedt de leerlingen een medium om hun gevoelens te uiten (expressieve functie). Maar taal dient vooral ook om kinderen met anderen te leren communiceren (communicatieve functie). Vandaar dat de componenten van een communicatieve situatie (cf. communicatiemodel) ook bij de taalbeschouwing overheersen. Essentiële vragen zijn namelijk: Wie zegt? Wat? Waarover? Aan wie? Met welke bedoeling? Hoe? Langs welke weg (register, tekstsoort, soort taal...)? In welke omstandigheden? Met welk effect?*
- * *Taalonderwijs tracht tenslotte de taal- en communicatieve competentie van kinderen te verhogen via intensieve interactie met een gevarieerde talige omgeving.*

Visie op vreemdetalenonderwijs, in het bijzonder het onderwijs Frans in het vijfde en zesde leerjaar van de basisschool (Leerplan Frans, VVKBaO, 1998):

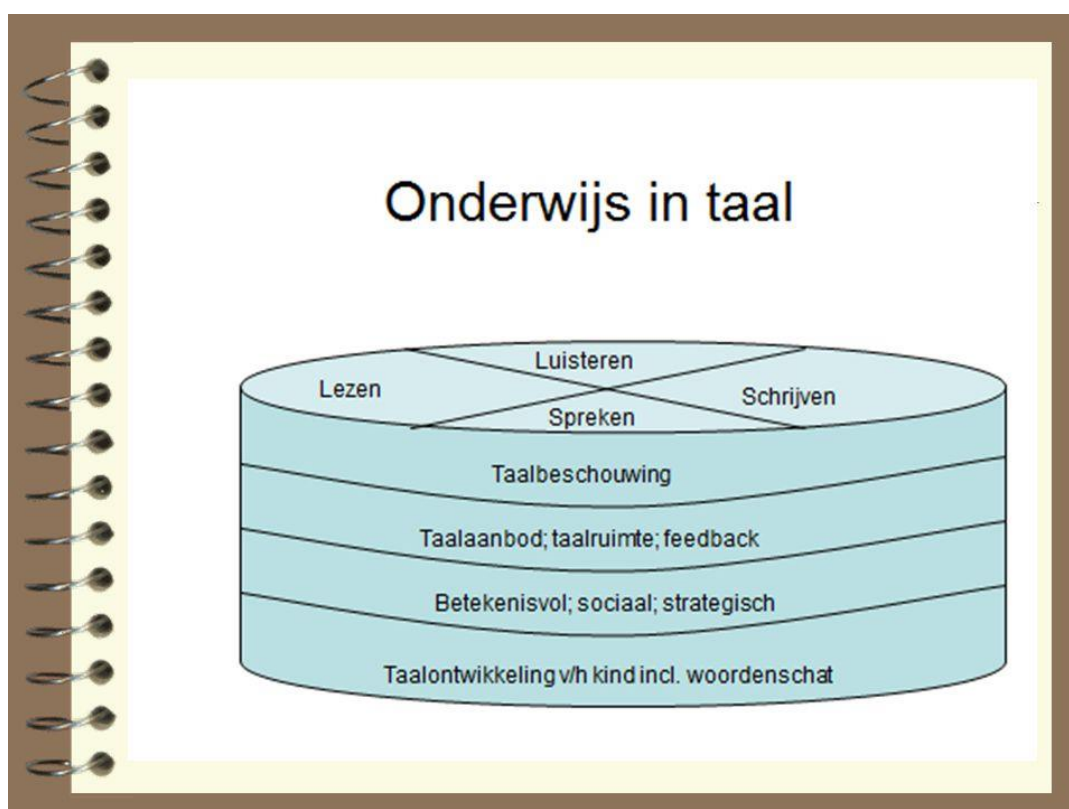
- * *Zoals bij het onderwijs in het Nederlands is ook bij het vreemdetalenonderwijs Frans het eigenlijke doel dat leerlingen de vreemde taal kunnen gebruiken en is kennis op zich geen doel. De basisschool wil de leerlingen ertoe brengen dat ze het Frans in verschillende communicatieve situaties kunnen aanwenden, vooral in de mondelinge taalgebruikssituaties luisteren en spreken.*
- * *Het verwerven van die taalvaardigheid houdt in dat de leerlingen taalstructuren verwerven die eigen zijn aan het Frans. Het gaat daarbij ondermeer om intonatie, woordenschat, woordvolgorde en grammaticale structuren. Dergelijke structuren verwerven kinderen in taalsituaties waarbij ze uitgenodigd worden om bepaalde 'taalhandelingen' te stellen, bijvoorbeeld: vragen hoe iemand heet, meedelen of ontkennen dat er iemand of iets is, vragen naar hoeveelheden, een beleefdheidsformule gebruiken, meedelen wat men wenst te eten of te drinken, en begrijpen waar iemand pijn heeft.*
- * *Het verwerven van die taalvaardigheid dient gepaard te gaan met het verwerven van attitudes zoals: plezier beleven aan het spreken in een vreemde taal, durven spreken en zich interesseren voor de Franse taal en cultuur.*
- * *De taalhandelingen worden in realistische, communicatieve situaties ingeoeft, zij het dat die situaties vaak pseudocommunicatieve (door de leerkracht bewust gekozen) situaties zullen zijn. De beginsituatie van de leerlingen is namelijk anders dan bij het leren van Nederlands. Meer dan bij Nederlands, dat van bij het begin tot de taalleefwereld van de meeste kinderen behoort, werkt de leerkracht bij het onderwijs in het Frans systematisch aan een basiswoordenschat, staat ze met de leerlingen expliciet bij grammaticale structuren stil en gebruiken de leerlingen al eens het schriftbeeld voor de ondersteuning van het spreken en luisteren. Die activiteiten staan in de basisschool weliswaar altijd in functie van het beter kunnen verwoorden van vooral mondelinge boodschappen.*
- * *In taal- en cultuurgemende leerlingengroepen levert de heterogene groeps-samenstelling extra realistische en communicatieve situaties van waaruit de leerlingen zowel in het Nederlands als in het Frans taalvaardigheid kunnen ontwikkelen. Zeker in die context is een geïntegreerde aanpak van het vreemdetalenonderwijs een voor de hand liggende benadering. Denk bijvoorbeeld aan Frans verwerkt in wereldoriënterende en muzische activiteiten (zie ook Werkplan Frans B2, voor Brussel en de tweetalige gebieden, VVKBaO, 2001).*

TAALBELEID

Wat de school doet om direct / indirect de taalontwikkeling van de leerlingen te bevorderen

- 1 Doelen bepalen
  - leerplandoelen (taalonderwijs)
Nederlands / Frans
  - taalprofilering van de school
    - interne taalcultuur
    - taal in relatie met ouders en samenleving
- 2 Wegen zoeken om doelen te realiseren

in samenhang met andere beleidsdomeinen

B. Motivaties voor een taalbeleidsplan

1 Een taalbeleid helpt leerlingen de doelen van het schoolcurriculum vlotter te bereiken

1.1 Aandacht hebben voor 'taal in de klas'

→ Alle leraren hanteren het Algemeen Nederlands als instructienorm.

→ Schoolse taalvaardigheid is niet hetzelfde als dagelijkse taalvaardigheid. De leraar gaat na of zijn (mondeling en schriftelijk) schools taalgebruik afgestemd is op de mogelijkheden van de leerling. Hij is alert voor problemen en werkt aan een grotere taalrijkdom; de zwakken krijgen ondersteuning en de sterken worden uitgedaagd.

Dit kan onder andere door:

- leraren - via nascholing - zicht te laten krijgen op wat instructietaal is;
- als leraar na te gaan of de leerlingen die instructietaal wel begrijpen;
- extra oefenmateriaal aan te bieden: uitbreiding of remediërend.

→ Pas als de leerling de taal van een vak beheerst, kan hij de inhoud van dit vak met kennis van zaken verwerken.

Dit kan onder andere door:

- het toepassen van leesstrategieën;
- een uitgebalanceerd bordgebruik;
- aandacht voor de 'noteervaardigheid' van de leerling;
- het visueel ondersteunen van lessen/Smartboard/Multimedia;
- het aanleren van leesstrategieën in alle vakken.

→ Door remediëring van individuele leerlingen die achterop blijven (o.a. via beleid voor SES, dyslexie-beleij, ...).

→ Leerlingen bewuster maken van het belang van een correct mondeling en schriftelijk taalgebruik.

Dit kan onder andere door:

- meer spreekkansen te geven via actieve werkvormen;
- een correcte schriftelijke taal te hanteren;
- ...

1.2 Vakoverschrijdende afspraken maken en samenwerking bevorderen

Leraren implementeren taalbeleid in alle vakken door onderling duidelijke afspraken te maken over formuleringen, organisatie, timing van leerstofonderdelen, opstellen van toetsen en het formuleren van vragen.

Concreet voorbeeld:

- duidelijke afspraken maken;
- vakoverschrijdende eindtermen zoals 'leren leren' en 'sociale vaardigheden' implementeren.

2 Een taalbeleid draagt bij tot een algemene en culturele vorming van de leerlingen

Enkele voorbeelden:

- film-/toneelprojecten
- bibliotheekbezoek
- gedichtendag
- leerlingenparticipatie
- auteurslezing/leesbevordering
- deelname voorleesweek
- ...

3 Een taalbeleid draagt ertoe bij dat de school in haar interne en externe communicatie een voorbeeldfunctie vervult

Voor een goede communicatie zijn correctheid, duidelijkheid, gepastheid en aantrekkelijkheid belangrijke criteria.

3.1 Bijzondere aandacht hebben voor de gesproken taal

Het Algemeen Nederlands is de voertaal. In een schoolse situatie, in contacten met leerlingen, opvoeders, leraren en directie kan dialect of een tussentaal dus niet.

3.2 Bijzondere aandacht hebben voor de geschreven taal

Iedereen streeft naar een vlot en correct taalgebruik in documenten die voor interne en/of externe communicatie bedoeld zijn.

Enkele voorbeelden:

- het ontwikkelen van een eigen huisstijl met aandacht voor lay-out, die ondersteunend is voor personen met een leesprobleem;
- taalcorrecte nota's, rapporten, berichten, uitnodigingen en aankondigingen voor ouders, stageplaatsen en bedrijven;
- een dynamische website.

C. Initiatieven in onze school

Ons taalbeleid volgens negen pijlers of indicatoren van beleidsvoerend vermogen (Saveyn, 2007).

VISIE EN DOELGERICHTHEID

- Om een bewust taalbeleid te voeren verdiept het ons team zich in de krachtlijnen van de leerplannen Nederlands en Frans. (*kernvisie geformuleerd + gebruik leerplannen*)
- De schoolleiding en de teamleden gaan na welke raakpunten het taalbeleid van de school kan hebben met kwaliteitsdoelen en beleid op andere domeinen van de schoolwerking, bijvoorbeeld met:

Er is aandacht voor taal bij:

- *de voorstelling van het eigen opvoedingsproject en het schoolreglement;*
  - *overlegmomenten, vergaderingen en vieringen;*
  - *brieven, brochures en elektronische communicatie, zoals de nieuwsbrief, de schoolwebsite of e-mails, bestemd voor de kinderen, voor de ouders van de kinderen en voor diverse belangstellenden;*
  - *de individuele en klasgebonden oudercontacten, de schriftelijke rapportering over de vorderingen van de leerling, of andere communicatiemiddelen zoals het heen-en-weer-schriftje;*
  - *alternatieve, motiverende werkvormen: contractwerk, leren leren, klasdoorbrekend werken (i.f.v. sociale vaardigheden), ...;*
  - *het onthaal van nieuwe kinderen en hun ouders;*
  - *de participatie aan socio-culturele activiteiten in de omgeving van de school;*
  - *het ICT-beleid (externe communicatie, registratie van leerlingengegevens, aankoop van educatieve software, toegang tot internet);*
  - *het beleid inzake leerlingenevaluatie (toetsen, brede evaluatie, rapporteren);*
  - *het beleid inzake communicatie met de ouders;*
  - *het beleid inzake zorgbreed onderwijs en gelijke onderwijskansen;*
  - *het beleid inzake schoolzelfevaluatie (zowel output- als procesanalyse);*
  - *de functiebeschrijvingen en de opvolging van het personeel in het kader van de loopbaanbegeleiding (cf. 'iedere leerkracht is een taalleerkracht').*
- Bij de beoordeling van de aangewende taalmethodes of bij het overleg over het aanschaffen van nieuwe methodes nemen de leerkrachten de krachtlijnen van het leerplan en de leerdoelen als referentiekader.
    - Overleg i.v.m. beoordeling en aanschaf van nieuwe taalmethodes*
    - systematische taallessen ('Tijd voor taal Accent' en 'Eventail En action')*
  - Teamleden die nascholing volgden rond taalonderwijs, verduidelijken de krachtlijnen en de verschuivingen in de opvattingen over taalonderwijs voor hun collega's en voor de schoolleiding.
  - Teamleden en schoolleiding weten naar de visie en de doelstellingen van hun taalbeleid te verwijzen om hun werking naar buiten toe (inspectie, ouders) te verantwoorden.

BETROKKENHEID

- De schoolleiding is geïnteresseerd in en stimuleert initiatieven van teamleden om het taalonderwijs te verbeteren.
- In elektronische nieuwsbrieven van de school aan de ouders wordt regelmatig gerapporteerd over initiatieven die de ontwikkeling van leerlingen op het gebied van taal en communicatie stimuleren, bijvoorbeeld poëzie, drama, een boekenweek, een humorfestival, een briefschrijffactie, een dictee- of opstelwedstrijd.
  - Er wordt zorg besteed aan de taal van de boodschappen die in de schoolgebouwen te horen en te zien zijn en aan de taal van schooldocumenten zoals brieven, rapporten, mededelingen, benamingen van lokalen en schoolgerei.
  - *krachtige leeromgeving - klas - gangen - school (naamborden aan klassen - prenten - picto's - korte regels op borden...);*
  - *acties voorleesweek / voorleesavond;*
  - *leesactie 1-2-3-4;*
  - *bibliotheekbezoek.*

SAMENWERKING

- Leerkrachten werken op school samen om taalactiviteiten en bijhorend didactisch materiaal te ontwikkelen. Daarmee laten ze de leeromgeving nauwer bij de kenmerken van de leerlingen en hun leefsituatie aansluiten dan schoolboeken dat doen. Ze leren er ondertussen ook hun visie op taalonderwijs gelijk richten.
  - Alle leerkrachten trachten voor alle leerlingen goed toegankelijke, aangename en correcte instructietaal in hun lessen te spreken en te schrijven.*
    - *een uitgebalanceerd bordgebruik;*
    - *aandacht voor de 'noteervaardigheid' van de leerling;*
    - *het visueel ondersteunen van lessen, multimedia;*
    - *het aanleren van leesstrategieën in alle vakken.*
  - Leerkrachten werken op school samen om taalactiviteiten en bijhorend didactisch materiaal te ontwikkelen.*
    - *werkwoordspelling: bundels per leerjaar, aangepast aan nieuwe leerplandoelen taal; (na de invoering van de taalmethode Tijd voor Taal Accent - bevat extra inoefenmateriaal voor werkwoordspelling - worden deze bundels indien nodig als extra inoefening gebruikt)*
    - *remediëringsbundels uit de taalmethode ook gebruiken als voorbereidende oefeningen voor toetsen;*
    - *ICT-bundels (zorg) met allerhande taal oefeningen voor kinderen op verschillende niveaus;*
- Leerkrachten (zoco en zorgleerkrachten) participeren aan een netwerk dat op het niveau van de scholengemeenschap in het leven geroepen is en dat tot doel heeft om het taalbeleid in de verschillende scholen te versterken en op elkaar af te stemmen.

- Voor de ondersteuning van leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften voor taal werkt het team nauw samen met het CLB, dit zowel in het kader van het multidisciplinaire overleg als voor de diagnosestelling en de behandeling van ernstige taalproblemen bij sommige leerlingen.
  - maatregelen voor leerlingen met leerstoornis (of het vermoeden van), voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften. (zie aparte afspraken);
  - aandacht voor leerlingen met een leerstoornis/leerachterstand ;
  - HGW in de school;
  - cursusmateriaal van dyslectische leerlingen op aangepaste wijze op taalfouten nakijken;
  - ouders, leerkrachten en kinderen ‘Sprint ‘ aanleren indien nodig en zinvol (zie kaft).

- De school werkt samen met organisaties uit de lokale gemeenschap, zoals het schoolopbouwwerk of het gemeenschapscentrum, of met gemeentelijke diensten die de bevordering van de taalcultuur als opdracht hebben. Daarin past onder andere de overeenkomst voor het bezoeken van de plaatselijke bibliotheek.
  - bezoeken aan de plaatselijke bibliotheek
  - auteurslezing / leesbevordering
  - deelname voorleesweek
  - Brugfigurenproject Rode Kruis Vlaanderen

- De leerkrachten doen een beroep op de (groot)ouders voor de begeleiding van specifieke taalactiviteiten (zoals lezen en vertellen), voor het ondersteunen van initiatieven die buiten de schoolmuren de ontwikkeling van de taalcultuur en de communicatieve vaardigheid van de kinderen stimuleren, of voor het uitrusten van de school met lees- en documentatiemateriaal.
  - AVI-lezen, begeleid door ouders, in het eerste 2de en 3de leerjaar ;
  - leesbegeleiding thuis d.m.v. logboekjes en aangepaste leesbladen op niveau. Dit wordt opgevolgd door leerkrachten en zorgcoördinator;
  - taalstimulatie voor kleuters: tips voor ouders.

RESPONSIEF VERMOGEN

- Op school staan het team en de schoolleiding open voor initiatieven in verband met taalontwikkeling.
- Bij het in overweging nemen van nieuwe initiatieven met betrekking tot taalopvoeding, bijvoorbeeld vroege talensensibilisering, wordt nagegaan welke gevolgen die hebben voor het Herschikken van het globale onderwijsaanbod en voor de aanwending van de onderwijstijd.

REFLECTIE EN ZELFEVALUATIE

- De school neemt deel aan algemene peilproeven Nederlands die in overeenstemming zijn met het eigen leerplan. De leerkrachten van alle klassen bespreken nadien de resultaten uit het daarbij horende schoolfeedbackrapport. Ze gaan na waar het taalonderwijs eventueel moet worden bijgestuurd.

- *afname LVS-CSBO spelling en LVS-VCLB wiskunde, afname leesvoorwaarden, afname rekenbegrippen, Ordenen voor Vlaanderen en Taal voor Kleuters, Kwik;*
- *resultaten hiervan worden tijdens de MDO's besproken;*
- *remediëring van spelling - lezen verwezenlijken;*
- *vorderingen 'AVI-lezen' worden individueel opgevolgd (leessprongenkaart) zodat we kunnen bijsturen waar nodig;*
- *interdiocesane proeven voor vierde en zesde leerjaar.*

- Bij de evaluatie van de onderwijspraktijk toetsen de leerkrachten in welke mate hun didactische werkvormen en pedagogische initiatieven zoals extra-murosactiviteiten, vieringen of de schoolkrant, aan de talige competentie van alle leerlingen een bijdrage leveren. Een beoordelingscriterium daarbij is vooral de mate van interactie tussen de leerkracht en de leerlingen enerzijds en tussen de leerlingen onderling anderzijds.

ZORG VOOR VERNIEUWINGSPROCES

- Om de slaagkansen van een vernieuwing te verhogen starten teamleden op beperkte schaal met een beperkt thema (bijvoorbeeld een bepaalde strategie) voor een bepaalde taalgebruikssituatie, in een aantal leerjaren, voor een bepaalde doelgroep. Op basis van de opgedane ervaringen breidt het team de vernieuwing uit of verlaat het de ingeslagen weg.
- Aan de keuze van een nieuwe taalmethode gaat een proces van verkenning en proefdraaien vooraf. Daar wordt het team intensief bij betrokken.

PROFESSIONALISERING

- Wanneer leerkrachten vragen hebben over de manier waarop ze leerlingen met ernstige taalproblemen kunnen helpen, neemt de zorgcoördinator met het CLB contact op.
- De leerkrachten raadplegen, in voorbereiding van hun taalactiviteiten of om zich in bepaalde taalthema's te verdiepen, vaak bronnen uit de schoolbibliotheek of de openbare bibliotheek (al of niet online).
- Voor de implementatie van de vernieuwing van het leerplan Frans, nemen leerkrachten deel aan overleg met basis- en secundaire scholen om de verwachtingen in te lossen en om de doorstroming vlot te laten verlopen.
  - *Onderzoek bij de eerstejaars secundair door de kernraad (kernraad baso-sec waar de schoolleiding in participeert) wees uit dat de kloof voor Frans nog verkleind moet worden. Daarom worden workshops Frans georganiseerd. Concrete praktijkvoorbeelden voor zowel leerkrachten van de derde graad van het basisonderwijs als van de eerste graad van het secundair onderwijs. Met terugkomdagen waarbij ervaringen kunnen uitgewisseld worden.*
  - *Doorlichting Frans waarbij tips van de inspecteur ter harte werden genomen: oprichten Frans hoekje in de klas, gebruik maken Franstalige magazines en reclamefolders in andere lessen, ... Deze doorlichting bevestigde dat we de ingeslagen weg met het nieuwe leerplan goed volgen en moeten verder zetten.*

- In het team reflecteren de leerkrachten over het effect van hun school- of instructietaal op de vorderingen van de leerlingen, en zoeken ze strategieën om negatieve effecten weg te werken.
- Bij klasbezoeken bespreekt de directeur met de leerkracht de geslaagde en minder geslaagde pogingen om het leerplan Nederlands of Frans te implementeren.
- Wie aan schooloverstijgende nascholingsessies deelneemt, rapporteert naar zijn collega's over zijn ervaringen en doet aansluitend voorstellen om binnen de school bepaalde verbeteringen door te voeren.

VERANTWOORDELIJKHEDEN EN LEIDING

- Alle teamleden engageren zich om uit te zoeken hoe ze binnen verschillende lessen en thema's aan talensensibilisering kunnen doen.
- Bij de opvolging en de evaluatie van de leerkrachten is het taalgebruik van de leerkracht een elementair criterium en werkpunt. Dit omvat zowel de mondelinge als de schriftelijke communicatie met leerlingen en met ouders.
- De initiatieven in verband met taal op school worden in het schoolwerkplan ingeschreven. De opties en afspraken vormen elementen van de taalbeleidsplanning die de schoolleiding, onder andere bij schooldoorlichtingen, aan de onderwijsinspectie voorlegt.

LEREN VAN LEERLINGEN BEVORDEREN

- Bij de verdeling van het lestijdenpakket en bij de verdeling van de onderwijstijd over het wekelijkse lessenrooster waakt het schoolteam erover dat iedere leerling voor taal de nodige leer- en onderwijstijd krijgt.
- Bij de evaluatie van de werking rond taalopvoeding zijn de vastgestelde vorderingen van de leerlingen - naast de procesgegevens - een belangrijk uitgangspunt. De gegevens worden zowel via toetsen als via zachte vormen van leerlingenevaluatie, zoals observatie of portfolio verzameld. Ze maken onder ander deel uit van de gegevens die via een leerlingvolgsysteem worden verzameld en beoordeeld. (*zie Schoolonline*)
- Voor overgangsmomenten in de schoolloopbaan van de leerlingen wordt nagegaan hoe het met de taalvaardigheid van de leerlingen staat. Vooral de evolutie en de spreiding van de resultaten per leerjaar zijn aandachtspunten. Het streefdoel is kleine spreiding voor de minimumdoelen, grote spreiding voor de differentiële doelen.
- Voorlezen van prentenboeken
vergroot de woordenschat.
draagt bij aan het taalgevoel en taalbegrip.

prikkelt de fantasie.
 oefent de luistervaardigheid en het concentratievermogen
 stimuleert de sociaal-emotionele vaardigheden.
 motiveert een kind om zelf te leren lezen.

- Er is aandacht voor taal bij 'anderstalige nieuwkomers':
  - *Het kind laten meedraaien in de school ! Welbevinden is in eerste instantie prioritair;*
  - *Het team werkt materialen uit voor de verhoging van de taalcompetenties van (ook anderstalige) kleuters;*
    - tips woordenschatverrijking voor ouders
    - GO4ty
  - *Eventueel zus of broer van het kind betrekken bij de communicatie (vaak spreken ze beter Nederlands dan de ouders);*
  - *Beroep doen op een tolk voor optimale communicatie;*
  - *Pictogrammen gebruiken bij briefwisseling;*
  - *Heel vaak is de manier van omgaan met kinderen anders in andere cultuur, dus uitleg geven is belangrijk;*
  - *In overleg: huistaak vereenvoudigen, uitleg geven aan ouders over wat we verwachten van taken en lessen;*
  - *In overleg: rapport aanpassen;*
  - *Materialen: zie kaften zorgklas + GO4ty;*
  - *Technisch rekenen krijgt in het begin veel meer de aandacht dan rekentaal;*
  - *Bij start even taalbad nadien naar leerjaar op leeftijd (indien nodig , hangt af van de beginsituatie);*
  - *Bezoek Antwerpse school MIKADO (zie verslag)*
  - *Gedichtendoosjes: regelmatig gedichten voorlezen helpt bij het aanleren van klanken. Het versterkt het taalplezier en anderstalige kinderen onthouden rijmwoorden veel sneller!*

Acties en materialen

- *methodes schrijven spelling taal lezen Frans*
- *bibliotheekbezoeken*
- *voorleesavond*
- *voorleesweek*
- *acties in voorleesweek door leerlingenraad*
- *niveaulezen en tutorlezen*
- *leesactie in 1-2-3-4*
- *GO4ty*
- *KS: onder de loop nemen van taalontwikkeling: ontwikkelingsdoelen: concrete voorbeelden en toepassingen*
- *leestips voor ouders + logboekjes*
- *brief tips voor ouders taalstimulatie kleuters*
- *leesgroepjes: AVI-lezen en tutorlezen in 1-2-3 (met behulp van leesouders)*
- *LVS spelling + analyse + gerichte aanpak per leerling*
- *taal voor kleuters*
- *rekenbegrippen*
- *ordenen voor Vlaanderen*

- *AVI-bepaling*
- *leessprongenkaarten*
- *materialen voor anderstalige nieuwkomers (zorgklas)*
- *zorgmaterialen lezen (begrijpend bv. 'Doe wat je leest' en technisch) - spelling (zorgklas)*
- *ralfi-lezen (sj2015-2016)*
- *reflectieopdracht na taaltoets IOK voor elk leerjaar*
- *Sprint plus*
- *bundels werkwoordspelling*
- *taalspelletjes (zie zorgklas)*
- *rijk en aantrekkelijk boekenaanbod*
- *gedichtendoosjes*
- *Liedjes uit de oude doos: alle klanken van onze Nederlands taal worden hierin geoefend! Kinderen leren de klanken zonder ze het weten. Tip: CD kapitein Winokio.*
- ...